„AGER" LA DOSOFTEI ŞI ÎN *CODICELE TODORESCU*, CU REFERIRE LA *DICŢIONARUL LIMBII ROMÂNE* AL ACADEMIEI

MIOARA DRAGOMIR*

1. În *Dicţionarul limbii române* al Academiei, seria veche, lexemul *ager* este încadrat în categoria adjectivului şi a adverbului şi este structurat pe două sensuri mari, având trei, respectiv două subsensuri. La subsensul II.1. se precizează: „în mod figurat se spune, despre oamenii cu inteligenţă pătrunzătoare, că sunt «ageri la minte»", iar acest sens este ilustrat cu un singur citat, din ISPIRESCU, L.: 252: *Atunci împăratul, mândru că i-a trimis D-zeu aşa ginere ager la minte, se coborî de pe scaunul împărăţiei*. La paragraful în discuţie apare o observaţie lexicografică: „De aici, prin lăsarea afară a complinirii «la minte», acest sens îl ia şi «ager» singur". Această situaţie este ilustrată cu patru citate: *Copilul era foarte ager şi isteţ.* SBIERA, P.: 115/28. *Agerul şi recele B*. MAIORESCU, CR. II: 338. *S-a făgăduit c-a trimite ager viclean* [aceeaşi persoană e numită ceva mai jos „sol", n.n.] *la casa lui Myron*. DOSOFTEI, V.S.: 36/16. *Ager l-a sa treabă, Taie până nu mai poate*! PANN, P.V. I: 92. La etimologia cuvântului se precizează: „lat. *agĭlĭs*, devenit mai întâiu **agere*, apoi, prin schimbare de declinare, *ager*".

2. Între aceste citate observăm însă că, în cel din „proloagele" lui Dosoftei, cuvântul este folosit ca substantiv. De asemenea, explicaţia lexicografică dintre croşete trebuie reanalizată, întrucât, lărgind citatul, ajungem la un alt rezultat:

> „Şi să afla de lăcuia acolo, într-acel ostrov, oarecare Chinops, foarte-mvăţat în meşterşugul fărmăcesc şi purtând întru sine toată facerea dimonească şi puterea lor toată. [...]. Carele cu mulţâmea nălucirilor mira pre toţi păgânii, cât îl cugeta că-i vrun dumnăzău. Deci, popii lui Apolon dzânoiului, vădzând îndrăznirea şi putearea svântului Ioan ce are la-mvăţătură-şi, mearsără de spusără lui Chinops, rugându-l să stea cu toată nevoinţa meşterşugului împrotivă-i. Iară el, fiindu-i urât a să pugorî la oraş, la oameni, că era deprins a lăcui tot la pustietate, deci, s-au făgăduit c-a trimite ager viclean la casa lui Miron, de-a lua sufletul lui Ioan" (DOSOFTEI, V.S.: 38).

* Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide" al Academiei Române, Iaşi, str. Th. Codrescu, nr. 2, România.

ALIL, t. LV, 2016, Bucureşti, p. 97–103

BDD-A26942 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:43 UTC)

Mai departe, din text ne dăm seama că este vorba de un duh rău, de un demon. E adevărat că în final acesta este numit *sol*, cu sensul de 'trimis', dar nu ştim despre el dacă era chiar o persoană, cum se spune în observaţia din DA, adică nu putem şti precis dacă şi cum a fost întruchipat, ci numai că era un duh malefic, trimis cu poruncă să facă ceva rău. În ultimă instanţă, putem presupune că a luat trup de om, însă ceea ce este esenţial pentru înţelegerea acestui sens al cuvântului *ager* este că acest sol era, de fapt, un duh rău:

> „Deci, a doa dzî, mână un dimon la svântul Ioan, învăţând să-i aducă sufletul, Şi mearse dimonul unde era Ioan şi, cumu-l sâmţî svântul, îndată-i dzâsă să stea dimonul pre loc, să nu să mişce până va spune tot, cu ce treabă au vinit [...]. Şi dzâsă dimonul: «Toată putearea satanei lăcuiaşte-ntr-însul şi au făcut ceată cu toţ mai-marii şi eu cu dânsul şi el cu noi, că el ne ascultă şi noi l-ascultăm!». Şi-i dzâsă svântul Ioan: «Ascultă, dimon spurcat, iacă-ţi porunceaşte apostolul lui Dumnădzău, Ioan, să nu te mişci, nice dănăoară să te ispiteşti asupră de om cu rău, ce să ieşi afară să te / duci de la acest ostrov!».
>
> Iară Chinops, vădzând că nu-i mai vine solul, mână şi pre alt dimon" (DOSOFTEI, V.S.: 38).

3. Cercetând traducerile mitropolitului Dosoftei, am constatat că lexemul *ager* este folosit şi în alte texte, în mod clar ca substantiv. Astfel, în DOSOFTEI, MOL., cuvântul apare în contextul: *dracuլ şi ageրi lui* (f. 49^{v}), pe care l-am recuperat din studiul lui D. Puşchilă. Într-o altă traducere a sa, puţin cunoscută, pe care noi am cercetat-o în manuscris, cronograful *Nová adunare de istorii, începând de la faptul lumii...* (1689), tradus la sfârşitul vieţii, în Polonia, cuvântul apare într-un context foarte asemănător:

> „Iară împăratul izgoni pre păgânul Nestorie la ostrovul Thasului şi acolo l-au agiunsu urgie lui Dumnădzău şi i s-au putredzit limba cu carea hulie şi toate mădulările // f. 171^{r} şi cicni cu mari şi căznite durori şi s-au dus după spurcatul Arie, dascalul său, în focul nestânsu, amândoi ca nişte doi îngiugători a diavolului şi ageri a satanei, procleţi la procletul Ucigă-i crucea" (DOSOFTEI, N.A.).

În acest din urmă context, prin cuvântul *ager*, Dosoftei traduce grecescul ἄγγελοι din fragmentul corespondent al cronografului lui Mattheos Kigalas:

> Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξώρισε τὸν Νεστόριον, εἰς τὸ νησσὴ τῆς Θάσου. καὶ ἐκεῖ ἔθασέν τον ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, ἐσάπη ἡ γλῶσσαν του ὁποῦ ἐβλασθήμησε τὴν Θεοτόκον. Καὶ ὅλα τὰ μέλη, καὶ ἀπέθανε κακῶς, μὲ μεγάλους πόνους, καὶ τιμωρίας, καὶ ἔλαβον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ οἱ δαίμονες, ἔσμιξαν τὴν μετὰ τοῦ Ἀρείου εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰῶνιον. Ὁ τι καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ Ἄρειος Ἄγγελοι τοῦ διαβόλου ἦσαν [σξα'] (= Împăratul l-a izgonit pe Nestorie în Insula Thassos şi acolo l-au ajuns urgia lui Dumnezeu i-a putrezit limba cu care o blestema pe Născătoarea de Dumnezeu. Şi toate mădularele şi a murit rău, cu mari dureri şi osândă şi i-au luat sufletul diavolii, împreună cu al lui Arie, în focul de veci. Şi acesta, şi Arie, îngerii diavolului au fost) (K: 261).

BDD-A26942 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:43 UTC)

4. Cercetând scrierile din epocă, am ajuns la concluzia că sintagmele în care apare lexemul *ager* în contextele prezentate din traducerile lui Dosoftei nu sunt creaţii lexicale proprii mitropolitului cărturar, cum am fost iniţial tentaţi să credem, ci se întâlnesc şi într-o traducere mai timpurie, de la începutul secolului al XVII-lea, păstrată într-o copie cunoscută în filologia românească sub denumirea *Codicele Todorescu*, iar în acest text lexemul apare chiar de două ori, la un interval foarte scurt, o dată în contextul: *Acelora tuturoru va dzice H[ristos] cu glas de urgie, fără de măsură. Şi aşa va dzice. Duce-ţi-vă de la mene, blăstemaţii de Tatâl mieu. În focului veacului. Cela [ce] iaste gătitu diavo(v)lului şi agerilor* (sic) *lui* COD. TOD.: 223 (f. 100^{r}) şi a doua oară în fragmentul: *Tot omul cela ce aciaia face, chémă-să soţu şi răpausŭ diavolullui* [sic!] *şi (şi) agerilor* [sic!] *lui* COD. TOD.: 224 (f. 101^{r})[1].

Aşa cum s-a întâmplat şi în alte cazuri în cultura noastră veche, textul *Tlăcovanie Ev[an]gheliei de la giudeţu* din *Codicele Todorescu*, din care sunt excerptate aceste fragmente, este copiat după un alt text. O altă variantă a acestui text, tot copiat, iar nu o traducere de la acel moment, se află şi în *Codicele Sturdzanus*, dar aici, în loc de cuvântul *ager*, apare utilizat cuvântul *înger*: *Acelora vă zice tuturor Hristos cu glas mare de urgie fără de măsură: „Duceţi-vă de la mine, blăstemaţilor de Tatăl mieu, în focul de veac, cela ce iaste gătit dracului şi îngerilor lui!* (p. 295, f. 111^{v}). *Că tot omul cela ce aşa face, cheamă-se soţ şi răpaus dracului şi îngerilor lui* (p. 295, f. 112^{v}).

Cercetând textul *Tlăcovanie Ev[an]gheliei de la giudeţu* din *Codicele Todorescu* şi textul corespondent din *Codicele Sturdzanus*, Gh. Chivu ajunge la concluzia că ambele sunt copiate dintr-un text mai vechi, *Pravila* lui Coresi: „*Zise Domnul* este deci o copie fidelă a textului final din *Pravila* tipărită de Coresi, la Braşov, în 1560–1562. (Copistul măhăcean avea în faţă un exemplar incomplet al tipăriturii). Aceeaşi proveniență are, după cum am demonstrat în studiul citat anterior, şi *Tâlcovania evangheliei de la giudeţ*, transcrisă în *Codicele Todorescu*” (COD. STURDZ.: 129).

Însă nu putem afla dacă în *Pravila* lui Coresi era scris *îngeri* sau *ageri*, pentru că, atât în ediţia lui I. Bianu, cât şi în cea a lui Gh. Chivu (CORESI, PRAV.: 218–231), textul se întrerupe subit, chiar în locul în care începe fragmentul care ne interesează, ceea ce înseamnă că secvenţa respectivă s-a pierdut.

5. Folosirea lui *ager* în contextul precizat în *Codicele Todorescu* a atras atenţia lui N. Drăganu, care a realizat ediţia, căci, de fiecare dată, după acest cuvânt este notat un *sic*. Însă o analiză a cuvântului nu apare în studiul lingvistic. De asemenea, această folosire a lui *ager* în *Molitvenic* a atras atenţia şi lui D. Puşchilă, care avansează o serie de explicaţii de ordin etimologic, ce implică şi semantismul cuvântului:

[1] Am păstrat transcrierea din ediţie.

BDD-A26942 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:43 UTC)

„Nu pare a fi o greşeală de tipar, căci şi molitvenicul muntenesc din 1699 are această formă în pasagiul corespunzător. Poate că e o contaminaţie din *îngerъ* şi *anghelъ*, deşi vedem că tocmai nazala îi lipseşte. Ar trebui însă să ştim prin ce alt cuvânt ar fi putut exprima Dosoftei aceeaşi idee; dacă prin *înger*, e probabilă presupunerea de mai sus; dacă însă ar fi zis «dracul şi ostaşii lui», atunci avem desigur a face cu adj. *ager* (lat. *agilis*), luat într-un înţeles deosebit" (Puşchilă 1913: 77).

6. Cercetând manuscrisul dicţionarului Academiei, redactat de A. Philippide şi colaboratorii săi la Iaşi, am constatat că marelui lingvist ieşean nu i-a scăpat valoarea specială a cuvântului *ager* în contextul prezentat din *Vieţile sfinţilor*. După ce înşiruie o serie mai lungă de citate, Philippide separă şi într-o sintagmă acest cuvânt, cu cratimă între *ager* şi determinantul său: *ager-viclean*, cu sensul 'drac, diavol', şi o ilustrează cu citatul din „proloage". În mod cert această sintagmă i-a dat de gândit, pentru că, în continuare, ca pentru a certifica statutul de sintagmă, aşa cum vedea lucrurile în momentul redactării, el continuă schema cuvântului cu o altă sintagmă, „*agerul pământului* în I[spirescu], 255", notând „probabil = ager-viclean" (f. 572).

În redactarea publicată de Sextil Puşcariu şi echipa în DA – după ce, foarte probabil, redactorii au văzut sugestiile lui Philippide, între fişele primite de la Iaşi[2] –, concepţia lexicografică în acest punct diferă. Şi Puşcariu a avut în vedere sintagma *agerul pământului*, dar o tratează la sensul I.1. al cuvântului, definit 'sprinten, iute la mişcări', după o întrebuinţare adverbială. În legătură cu această construcţie, în DA se spune: „*agerul-pământului* e, în basmele populare, un monstru" şi sintagma este ilustrată cu un citat din ISPIRESCU, L.: 255: *Şi sfătuiesc cum să-l pedepsească, pentru ce să dea el drumul Agerului-pământului, pe carele ei l-a fost închis în cărcăţiţa aceea*.

7. Noi am prezentat contextele în care apare cuvântul în DOSOFTEI, MOL., DOSOFTEI, V.S., DOSOFTEI, N.A. şi în cele două locuri din COD. TOD. De asemenea, chiar dacă nu avem concret fragmentul respectiv, trebuie să luăm în considerare afirmaţia lui D. Puşchilă că lexemul *ager* mai apare într-un context asemănător (dacă nu identic cu unul din cele prezentate) şi într-un molitvelnic muntenesc din 1699. Observăm că, exceptând citatul din DOSOFTEI, V.S., în celelalte, cuvântul apare în construcţie alături de substantivele *diavolul*, *dracul*, *satana*: *ageri a satanei* (DOSOFTEI, N.A.), *draculъ şi ageriĭ lui* (DOSOFTEI, MOL.), *diavo(v)lului şi agerilor* [sic!] *lui* (COD. TOD., de două ori). Astfel, constatăm că Philippide avea dreptate din două perspective să fi separat citatul din DOSOFTEI, V.S.: o dată a considerat că *ager* este utilizat aici ca substantiv, apoi a avut în vedere sensul cuvântului, pe care l-a intuit foarte bine. Mai trebuie să spunem, pentru acurateţe, că foaia corectă din DOSOFTEI, V.S. este cea precizată în manuscrisul lui Philippide (foaia 30 recto din

[2] Lexicografii au obiceiul de a face diverse notaţii pe fişe sau pe ceea ce numim „cămăşuţă" (adică pe hârtia cu care sunt învelite fişele), legate de sensuri, etimologie, variante etc., care urmează a fi (sau nu) valorificate în redactare. Am văzut de multe ori fişe cu astfel de notaţii în fişierul lui A. Philippide şi al colaboratorilor săi.

BDD-A26942 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:43 UTC)

tipăritură, nu 36, cum apare în DA). Astăzi, pe baza datelor pe care le avem, se întrevăd două soluții lexicografice. În cazul în care pentru forma *ager* este acceptată soluția pe care o avansăm aici, acesta ar fi cuvânt de sine stătător şi, în acest caz, propunem mai jos (paragraful 8) o variantă de rezolvare lexicografică. Pentru cazul în care situația prezentată este considerată un sens al cuvântului *ager* (< lat. *agĭlĭs*), avansăm următoarea soluție lexicografică în schema cuvântului:

1) trebuie separat şi un alt sens, de sine stătător, al cuvântului *ager*, în afară de cele din DA;

2) în acest caz, cuvântul denumeşte fie un agent care face acțiunea (DOSOFTEI, V.S.), aşa cum a observat şi D. Puşchilă[3], apoi este prezentă şi ideea de asociere, datorită conjuncției, care ne ajută şi la stabilirea sensului (DOSOFTEI, MOL.; COD. TOD.), şi cea a apartenenței, care, de asemenea, ne ajută la definirea sensului (DOSOFTEI, N.A.). O soluție ar fi să considerăm aceste folosiri cu valoare substantivală în cadrul unui sens în care cuvântul este adjectiv, însă argumentele pe care le-am adus aici ne determină să propunem chiar un sens de substantiv masculin pentru *ager*;

3) după cum indică textele în care este utilizat, acest sens este unul „învechit”;

4) cu sememele pe care le relevă construcțiile în care apare, cele din citatul lărgit din DOSOFTEI, V.S., definiția acestui sens ar fi ‘duh viclean, duh rău, duh necurat’;

5) acest sens se inserează după cele de adjectiv;

6) acest sens este ilustrat cu citatele pe care le-am prezentat, dar o fişare mai amplă poate prezenta şi alte contexte din textele vechi.

8. Ne propunem să răspundem şi la alte două întrebări în care, ca şi în demersul de până aici, lingvistica se întretaie cu filologia: una priveşte istoria acestui cuvânt şi ne întrebăm, desigur, cum s-a născut acest sens? A doua întrebare priveşte folosirea acestui sens de către mitropolitul Dosoftei: cum l-a perceput acest cărturar, care avea atâta forță lexicală creatoare?

Noi presupunem că, din moment ce apare într-un text copiat de la începutul secolului al XVII-lea, cuvântul a fost preluat ca atare din textul original al lui Coresi, care, după toate datele, s-a pierdut. Dar, în acest caz, la Coresi forma *ager* şi sensul său cum au luat ființă? După părerea noastră, există următoarele două variante. Prima se referă la o substituire, dar nu datorată unui procedeu lingvistic, aşa cum o vedea D. Puşchilă, când spunea că „poate că e o contaminație din *îngerъ* şi *anghelъ*, deşi vedem că tocmai nazala îi lipseşte”. Noi ne gândim chiar la o greşeală fortuită, cum ar fi o greşeală de tipar, prin înlocuirea slovei ѧ prin care s-ar fi scris *înger*, cu slova а, care a dus la pierderea nazalizării şi la confuzia cu cuvântul *ager*. Această variantă ni se pare posibilă şi pentru că forma (şi, de fapt,

[3] „[...] dacă însă ar fi zis «dracul şi ostaşii lui», atunci avem desigur a face cu adj. *ager* (lat. *agilis*), luat într-un înțeles deosebit” (Puşchilă 1913: 77).

BDD-A26942 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:43 UTC)

cuvântul) *înger* apare în COD. STURDZ., pe de o parte, iar pe de altă parte, am văzut că, în construcția în care se află, pe lângă substantivele *dracul*, *diavolul*, *satana*, cuvântul care s-a tradus din textele străine este *înger* (în DOSOFTEI, N.A. este redat grecescul ἄγγελοι şi, probabil, în textul lui Coresi el traduce un slavonism corespondent). Deci cuvântul, în acest caz, este separat de *ager* (< lat. *agĭlĭs*), fiind un *ager*[2], cu următoarea schemă lexicografică, pentru care noi optăm, din perspectiva formației pe care o avem, ca lexicograf, lingvist şi filolog:

1) cuvântul este un substantiv masculin;
2) cu precizarea „învechit”;
3) semnificația este cea precizată deja, ‘duh viclean, duh rău, duh necurat’;
4) se ilustrează cu citatele prezentate;
5) etimologia de la *înger*, prin greşeală de tipar.

O altă variantă la care ne gândim pentru forma şi sensul lui *ager*, excluzând, firește, varianta că ar fi o greşeală de tipar, este aceea că, la origine, a fost un posibil calc semantic după un cuvânt slavon[4], al cuvântului în discuție (provenit din latină). Desigur, pot fi şi alte explicații ale apariției acestei forme sau a acestui sens al cuvântului *ager*.

Cert este că, indiferent de originea sa, *ager* cu sensul şi valoarea precizate s-a perpetuat până spre sfârşitul secolului şi posibil şi după aceea, astfel încât Dosoftei îl foloseşte de cel puțin trei ori şi, după mărturia lui D. Puşchilă, cuvântul apare şi în acel molitvelnic muntenesc de la 1699. Cum se explică însă folosirea sa în textele lui Dosoftei? Cel mai probabil, mitropolitului cărturar l-a aflat în textele religioase anterioare lui, pe care le folosea curent, şi l-a preluat într-un mod propriu. Adică a considerat că prin *ager* poate denumi un duh rău, care este şi foarte agil (deci a avut în vedere şi sensul lui *ager* ‘care se mişcă repede; iute’) şi, astfel, l-a sintetizat în lexicul său şi l-a folosit atât aşa cum l-a aflat (DOSOFTEI, MOL. şi DOSOFTEI, N.A.), cât şi independent de construcția cu substantivele *diavolul*, *dracul*, cum va fi întâlnit în textele religioase mai vechi. Astfel, Dosoftei ajunge să redea textul străin în acel context în care apare cuvântul în *Viețile sfinților*, însoțindu-l printr-o determinare care întăreşte sensul: *ager viclean*. Dacă lucrurile stau astfel, prin această situație lexicală se verifică în mod clar faptul că, alături de împrumuturile străine, derivare, compunere, schimbarea valorii gramaticale şi celelalte procedee de creație lexicală din lexicul mitropolitului Dosoftei, există şi o altă sursă, despre care s-a vorbit mai rar în filologia şi lingvistica românească, cel puțin în ce priveşte exemplele, anume textele vechi, de unde el a preluat cuvinte de care se servea pentru a exprima diferite noțiuni sau realități şi pe care, asimilându-le, le-a utilizat aşa cum le întâlnea, dar le-a şi integrat puterii sale de creativitate lingvistică.

[4] Problema stabilirii originalului în cazul textului din *Pravila* lui Coresi este una foarte dificilă, după cum arată Gh. Chivu în studiul lingvistic al acestui text: „Cercetările întreprinse până în prezent nu au descoperit însă originalul slavon al versiunilor româneşti la care ne-am referit în studiul de față, problema rămânând a fi rezolvată de studiile viitoare” (CORESI, PRAV.: 145).

BDD-A26942 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:43 UTC)

BIBLIOGRAFIE

COD. STURDZ. = *Codex Sturdzanus*, studiu filologic, studiu lingvistic, ediție de text şi indice de cuvinte de Gheorghe Chivu, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1993.

COD. TOD. = *Două manuscripte vechi. Codicele Todorescu şi Codicele Marţian*, studiu şi transcriere de Dr. Nicolae Drăganu, Bucureşti, Ediţiunea Academiei Române, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea; Leipzig, Otto Harrassowitz; Viena, Gerold & Comp., 1914.

CORESI, PRAV. = Coresi, *Pravila*, în *Texte româneşti din secolul al XVI-lea*, coordonator Ion Gheție, text stabilit, studiu filologic, studiu lingvistic şi indice de Gheorghe Chivu, Bucureşti, Editura Academiei, 1982.

DA = *Dicţionarul limbii române*, tomul I, partea I, A – B, Bucureşti, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea, 1913.

DOSOFTEI, N.A. = Mitropolitul Dosoftei al Moldovei, *Nová adunare de osebite istorii, începând de la faptul lumii...*, ms. 3456 BAR.

DOSOFTEI, V.S. = *Viaţa şi petreacerea svinţilor.* Acum tipărite [...] cu poronca Măriii Sale şi cu posluşenia a smereniei noastre, a lui Mitropolitul Dosoftei. Iaşi, în Tiparniţa Svi[n]tei Mitropolii, 1682–1686.

ISPIRESCU, L. = Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor, adunate din gura poporului*, Bucureşti, 1892.

Κ Ματθέος Κιγάλας, *Νέα σύνοψις διαφόρων ἱστοριῶν ἀρχομένη ἀπό κτίσεως κόσμου…*, Veneţia, 1650.

MAIORESCU, CR. = Titu Maiorescu, *Critice (1867–1892)*, vol. I–III, ediție nouă şi sporită, Bucureşti, Socecu, 1892-1893.

PANN, P.V. = Anton Pann, *Culegere de proverburi sau Povestea vorbei. De prin lume adunate şi iarăşi la lume date*, partea 1–3, Bucureşti, Pann, 1852–1853.

Puşchilă 1913 = *Molitvenicul lui Dosoftei*, studiu de D. Puşchilă, în „Analele Academiei Române”, seria II, tomul XXXVI, 1913–1914, Memoriile secţiunii literare, Bucureşti, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea, Leipzig Otto Harassowitz, Viena Gerold & Comp.

SBIERA, P. = D-rul Ion al lui G. Sbiera, *Poveşti poporale românesci. Din popor luate şi poporului date de...*, Cernăuți, 1886.

“AGER” IN DOSOFTEI’S TRANSLATIONS AND IN THE TEODORESCU CODEX WITH REFERENCE TO THE *ROMANIAN LANGUAGE DICTIONARY* OF THE ACADEMY

ABSTRACT

For the linguistic, philological and lexicographical situations presented here, we have tried to propose solutions from as many perspectives, and we need to point out that placing the word *ager* in lexicographical patterns, following the analyzed situations, is a complex operation because the entire approach involves the intertwining of the linguistic research with the philological one, without which we cannot achieve a good result. Concurrently, after finishing our analysis, we offered explanations and solutions for the use of this form in the translations of Dosoftei, the Metropolitan of Moldavia.

Keywords: *linguistic approach*, *philological approach*, *lexicographical norms*, *Thesaurus Dictionary*

BDD-A26942 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:43 UTC)

BDD-A26942 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:43 UTC)